

Algemene Rekenkamer

Onduidelijke afspraken over problematische schulden.

Financiële verstikking kwetsbare groepen

Algemene Rekenkamer over schuldeisers van Rijk

Door: Redactie DDB

27-03-2023

Cultuur

De drie grootste schuldeiser van de rijksoverheid, waaronder de Belastingdienst, hebben te weinig oog voor kwetsbare burgers die wegens afbetaling van schulden onvoldoende leefgeld overhouden. Hun incassopraktijk, die duizenden burgers met problematische schulden treft, is onvoldoende effectief, vooral als het aankomt op maatwerk.

De burgers die het aangaat worden niet of onvolledig geïnformeerd over afspraken op maat. Websites, documenten en andere vormen van communicatie zijn niet helder over wanneer afspraken op maat met individuele burgers mogelijk zijn. Zelfs als maatwerk mogelijk is, vermeldt de Belastingdienst bijvoorbeeld niet dat afspraken die langer duren dan twaalf maanden kunnen. 'Een gemiste kans', aldus de Rekenkamer.

Heeft iemand niet voldoende geld om een schuld bij het Rijk af te lossen binnen de standaardtermijn dan schieten de grootste schuldeisers van de rijksoverheid tekort. Dit geldt zeker voor mensen die tobben met een complexe schuldenproblematiek. Het betreft de maatwerkregelingen bij de Belastingdienst, het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) en het Centraal Administratiekantoor. Het CAK is de instantie die de eigen bijdrage int bij langdurige opname in een zorginstelling (Wlz) of bij huishoudelijke hulp thuis (Wmo).

Leefgeld

Volgens het incassobeleid moet de rijksoverheid er rekening mee houden dat iemand onvoldoende geld overhoudt voor dagelijkse boodschappen (leefgeld). Uit onderzoek van de Rekenkamer blijkt dat het CJIB en het CAK hierover geen duidelijke afspraken hebben om het bestaansminimum te bepalen en te bewaken.

Uitvoeringsorganisaties als de Belastingdienst, die jaarlijks meer dan € 350 mrd ophaalt, zitten in de hoek waar de klappen vallen. Er is vanuit de politiek al decennia onvoldoende oog voor uitvoeringen handhaving van wetgeving. Volgens staatssecretaris van Fiscaliteit en Belastingdienst Van Rij (CDA) moet de Fiscus zaken als schuldsanering en maatwerk leveren beter op orde hebben. Maar hij liet in het progrogramma Buitenhof ook weten dat dit niet van vandaag op morgen lukt.

Communicatie

Wordt een standaard betalingsregeling afgesproken met een burger, dan is de communicatie daarover door grotere Rijksorganisaties wel helder. De Algemene Rekenkamer kan niet vaststellen hoeveel betalingsregelingen het CAK jaarlijks afsprekt en hoeveel er afbetaald worden. Bij de Belastingdienst en het CJIB lukt dat in 71% van de gevallen. Opgeteld gaat het, gezien het aantal regelingen, om miljoenen euro's per jaar.

In de Westerse samenleving kan het aandeelhouderskapitalisme leiden tot schuldslavernij. Bezittingen van huishoudens, bedrijven, instellingen en overheden worden volgeladen met schulden. Denk aan hypotheekschulden, bedrijfsschulden of staatsschuld. De zeggenschap over de eigen middelen gaat over naar de financiële instellingen. De rente over de schuld moet hoe dan ook worden betaald en op termijn moet ook de schuld zelf worden afgelost. Gezinnen, bedrijven en instellingen kunnen op deze wijze als het ware gegijzeld worden.